

آفریقا در اسناد بالادستی سیاست خارجی امارات متحده عربی

* نجمیه پوراسمعیلی^۱

۱. استادیار مرکز مطالعات آفریقا، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۳ آذر ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۹ دی ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۲۰ اسفند ۱۴۰۳

چکیده

سیاست خارجی امارات متحده عربی در آفریقا را می‌توان از ابعاد مختلفی تبیین کرد. نگارنده در این مقاله سیاست خارجی امارات در آفریقا را براساس اسناد بالادستی این کشور تبیین می‌کند. با مطالعه اسناد بالادستی می‌توان به درک عمیق‌تری از انگیزه‌ها، استراتژی‌ها، اقدامات و تأثیرات سیاست خارجی امارات در آفریقا دست یافت و درنهایت از این طریق شناخت بهتر الگوهای تعاملی امارات با کشورهای مختلف آفریقایی حاصل می‌شود.

اسناد بالادستی امارات (شامل اسناد کلان و ابتکارات)، از طریق مدون کردن استراتژی کلان این کشور، به دنبال ترسیم اهداف و منافع آن در عرصه سیاست خارجی در حوزه چندگانه سیاسی، اقتصادی، امنیتی- نظامی و فرهنگی در آفریقا است. این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که چگونه می‌توان از طریق اسناد بالادستی امارات، سیاست خارجی این کشور را در آفریقا تبیین کرد؟ ضمن ارائه مدل استخراجی از دوایر متحدالمرکز برای اهداف سیاست خارجی امارات در آفریقا، در پاسخ، فرضیه‌ای که مطرح می‌شود این است که هدف مرکزی همه اسناد و ابتکارات امارات در آفریقا، درنهایت توسعه اقتصادی در این قاره است که در قلب آن بهبود زندگی مردم آفریقا قرار دارد. روش به کاررفته در این مقاله، روش تحلیل اهداف است؛ تحلیل اهدافی که از مطالعه ابتکارات، برنامه‌ها و اسناد طراحی شده دولت امارات متحده عربی حاصل شده است.

کلیدواژه‌ها:

سیاست خارجی، امارات
متحده عربی، آفریقا، اهداف
و منافع متحدالمرکز، پوشش
ریسک استراتژیک.

* نویسنده مسئول:

دکتر پوراسمعیلی

نشانی: استادیار مرکز مطالعات
آفریقا، دانشگاه تربیت مدرس،
تهران، ایران

پست الکترونیک:

n.pouresmaili@modares.ac.ir

استناد به این مقاله:

پوراسمعیلی، نجمیه (۱۴۰۳). آفریقا در اسناد بالادستی سیاست خارجی امارات متحده عربی. مطالعات بنیادین و کاربردی جهان اسلام، ۶(۴)، ۵۵-۸۶.

۱. مقدمه

قرن بیست و یکم در منطقه غرب آسیا، با به قدرت رسیدن نسل‌های جوان رهبران با داشتن نفوذ قابل توجهی در بسیاری از کشورها آغاز شد. رهبران جوان با ایده‌های جسورانه آمده بودند و در مقایسه با رهبران نسل قدیمی تمایل بیشتری به پذیرش تغییر داشتند. یکی از رهبران مهم و جوان در منطقه غرب آسیا، که با روی کار آمدن خود تغییرات مهمی را در راهبردها و سیاست داخلی و خارجی کشور خود ایجاد کرد، محمد بن زاید در امارات بود. مشخصه رهبری او تعاملات اقتصادی، استراتژیک، نظامی و دیپلماتیک در منطقه و عرصه بین‌الملل بوده است.

یکی از مناطقی که این کشور منافع در آن دارد و به دنبال نفوذ در آن است، مناطق مختلف در قاره آفریقا است. آفریقا به دلایل مختلف برای امارات اهمیت دارد؛ دلایلی مانند منابع طبیعی از جمله نفت، گاز، مواد معدنی و فلزات گرانبهای غنی، موقعیت جغرافیایی آفریقا، به‌ویژه نزدیکی آن به مسیرهای دریایی کلیدی و استراتژیک، بازار قابل توجه برای کالاها و خدمات، جمعیت و نیروی کار جوان و نقش مهم کشورهای آفریقایی در سازمان‌های بین‌المللی به دلیل تعداد زیاد کرسی‌های در اختیار.

این عوامل آفریقا را به کانونی برای منافع و سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی تبدیل می‌کند. مناطق مختلف در قاره آفریقا، به تدریج ارتباط خود را در دهه گذشته باز یافته و دوباره به عرصه رقابت‌های منطقه‌ای و جهانی تبدیل شده است. امارات در رقابت با عربستان سعودی، ایران، ترکیه، قطر، اسرائیل، مصر، چین و روسیه به‌طور فزاینده و بلندپروازانه‌ای، به حضور و گسترش نفوذ و ایفای نقش در این منطقه اقدام کرده است.

اهمیت این منطقه سبب شد محمد بن زاید اولین وزیر دولتی اختصاص داده شده به امور آفریقا، شیخ شخبوط بن نهمان آل نهمان را در سال ۲۰۲۱ منصوب کند. این انتصاب بر قصد استراتژیک امارات برای تقویت روابط فراتر از شاخ آفریقا، به‌ویژه در مناطق جنوبی و مرکزی این قاره، براساس تغییرات دگرگون‌کننده و رویکردی متمرکزتر و ژئواستراتژیک‌تر نسبت به کل آفریقا تأکید می‌کند.

نگارنده در این مقاله قصد دارد سیاست خارجی امارات را در آفریقا براساس اسناد بالادستی این کشور تبیین کند. با مطالعه اسناد بالادستی می‌توان به درک عمیق‌تری از انگیزه‌ها،

استراتژی‌ها، اقدامات و تأثیرات سیاست خارجی امارات در آفریقا دست یافت و در نهایت شناخت بهتر الگوهای تعاملی آنها با کشورهای مختلف آفریقایی حاصل شود. همچنین هدف تولید ادبیات در این حوزه پژوهشی است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. به علاوه دانش حاصل شده برای سیاست‌گذاران، تجار و پژوهشگران علاقه‌مند به مطالعه منطقه غرب آسیا و مناطق مختلف آفریقا بسیار مهم است.

اسناد بالادستی امارات (شامل اسناد کلان و ابتکارات) از طریق مدون کردن استراتژی کلان این کشور، به دنبال ترسیم اهداف و منافع آن در عرصه سیاست خارجی در حوزه چندگانه سیاسی، اقتصادی، امنیتی- نظامی و فرهنگی در آفریقا است که اقدامات این کشور را در قاره آفریقا توجیه و تبیین می‌کند. این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که چگونه می‌توان از طریق اسناد بالادستی امارات، سیاست خارجی این کشور را در آفریقا تبیین کرد؟ در پاسخ، فرضیه‌ای که مطرح می‌شود این است که هدف مرکزی همه اسناد و ابتکارات امارات در آفریقا، در نهایت توسعه اقتصادی در این قاره است که در قلب آن بهبود زندگی مردم آفریقا قرار دارد.

روش به‌کاررفته در این مقاله، روش تحلیل اهداف است؛ روشی که برای طرح و در نظر گرفتن چهارچوبی از انگیزه‌ها، اهداف و نگرش‌های افراد، گروه‌ها و سازمان‌های دست‌اندرکار، تصمیم‌گیر و مدعی در یک حوزه موضوعی خاص است. این روش بیشتر در شرایطی استفاده می‌شود که محقق به افراد، گروه‌ها و سازمان‌های مذکور دسترسی مستقیم ندارد. در این شرایط استفاده از طرح‌ها، برنامه‌ها و اسناد طراحی شده توسط آنها می‌تواند نمایانگر اهداف و انگیزه‌های آنان باشد. مطالعه اسناد بالادستی می‌تواند از طریق تعیین اصول و ارزش‌های بنیادین، تعیین اهداف کلان، تعیین راهبردها و سیاست‌های کلی، ایجاد انسجام و هماهنگی میان سیاست‌های داخلی و خارجی، تعیین اولویت‌ها، تبیین رویکرد توسعه‌ای و تعیین چهارچوب‌های حقوقی و قانونی برای سیاست خارجی، به درک بهتر مبانی، اهداف، راهبردها و چهارچوب‌های سیاست خارجی کمک و مسیر حرکت آن را مشخص کند.

در راستای آزمون فرضیه، در گام اول اسناد کلان امارات و در گام دوم، ابتکارات این کشور در آفریقا بررسی می‌شود و برای نزدیک به ذهن بودن مطالب برای مخاطبان، ذیل هر سند به تبیین اهداف مدنظر، به‌ویژه اهداف اقتصادی و کمک به بهبود کیفیت زندگی مردم پرداخته می‌شود. در گام سوم، مدل مفهومی تفسیری، استخراج می‌شود و در نهایت جمع‌بندی ارائه خواهد شد.

۲. پیشینه پژوهش

سیاست خارجی امارات در آفریقا را می‌توان از ابعاد مختلفی تبیین کرد. ادبیات مختلفی نیز در حوزه سیاست خارجی امارات متحده عربی در آفریقا تولید شده است. مانند مقاله «سیاست آفریقایی امارات متحده عربی: اولویت‌ها و چالش‌ها» (Kostelyanets, 2022) که سیاست آفریقایی امارات متحده عربی را با ترکیبی جسورانه از همکاری‌های اقتصادی، نظامی و سیاسی و استفاده فشرده از مکانیسم‌های قدرت نرم و سخت این کشور در آفریقا تبیین می‌کند. مقاله دیگر با عنوان «سیاست خارجی و کمک به توسعه: همکاری بین‌المللی امارات در آفریقا» سه عامل اصلی را که باعث افزایش کمک‌های بین‌المللی امارات متحده عربی از سال ۲۰۱۳ در قاره آفریقا شده است، بررسی می‌کند؛ یعنی ملاحظات اقتصادی (تجارت و سرمایه‌گذاری)، مسائل امنیتی و رویکرد جدید به همکاری‌های بین‌المللی (Gué raiche, 2022)، اما نگارنده در این مقاله قصد دارد سیاست خارجی امارات در آفریقا را براساس اسناد بالادستی این کشور تبیین کند؛ دیدگاهی که در هیچ منبع و ادبیاتی به آن پرداخته نشده است.

۳. چهارچوب نظری: پوشش ریسک استراتژیک

پوشش ریسک استراتژیک رویکردی ظریف در سیاست خارجی است که به دولت‌ها اجازه می‌دهد در میان پیچیدگی‌های روابط بین‌المللی، به‌ویژه در محیطی که با نبود قطعیت و تغییر پویایی قدرت مشخص شده است، حرکت کنند. این استراتژی عناصر همکاری و رقابت را با هم ترکیب می‌کند و دولت‌ها را قادر می‌سازد تا منافع خود را به‌طور مؤثر بدون همسویی کامل با هیچ قدرت واحدی مدیریت کنند. پوشش ریسک به‌عنوان یک استراتژی تعریف می‌شود که به دنبال کاهش خطرات مرتبط با محیط‌های بین‌المللی نامشخص است. این استراتژی به دولت‌ها اجازه می‌دهد تا ضمن مدیریت روابط با قدرت‌های بزرگ، استقلال خود را حفظ کنند، به‌ویژه در زمینه‌هایی که همسویی می‌تواند منجر به آسیب‌پذیری یا وابستگی شود. (Gonzalez-Pujol, 2024: 195-198) دولت‌ها بدون جانبداری آشکار از یک قدرت با چندین قدرت درگیر رابطه می‌شوند بنابراین از اتکای بیش‌ازحد به یک کشور جلوگیری می‌کنند. (Korolev, 2024: 65-70) پوشش ریسک در اینجا به‌عنوان رفتار بیمه‌جویی با سه ویژگی تعریف می‌شود: (الف) جانبداری نکردن (ب) پیگیری اقدامات متضاد و متقابل برای جبران خطرات متعدد و (ج) تنوع بخشیدن و پرورش موقعیت بازگشتی. (Kuik, n.d.: 1)

نگارنده با بازگشت به عقب‌تر از رفتار و اقدامات یک کشور، پوشش ریسک استراتژیک را به منافع و اهدافی که در اسناد آن کشورها مدون می‌شود، نسبت می‌دهد. به عبارت دیگر، کشورها نوع استراتژی خود را براساس نوع منافع خود انتخاب می‌کنند. نگارنده در این مقاله استدلال می‌کند زمانی که کشور (الف) در کشور (ب) به صورت هم‌زمان منافع و اهداف سیاسی، اقتصادی، امنیتی- نظامی و فرهنگی را دنبال می‌کند، هر کدام از این منافع و اهداف پوششی برای منافع و اهداف دیگر قرار می‌دهد تا ریسک تعامل با آن کشور در حوزه‌های مجزا و مختلف را کاهش دهد و روابط را «توأمان با هم» مبتنی بر «منافع و اهداف توأمان با هم» پیش ببرد.

بنابراین کشورها به نوعی از پوشش ریسک استراتژیک استفاده می‌کنند تا منافع و اهداف گوناگون خود را هم‌زمان دنبال کنند. این راهبرد می‌تواند به کاهش ریسک‌ها و افزایش پایداری روابط بین‌المللی کمک کند. کشور (الف) با دنبال کردن منافع مختلف (سیاسی، اقتصادی، امنیتی- نظامی و فرهنگی) در کشور (ب)، هر یک از این منافع را به عنوان پوششی برای منافع دیگر قرار می‌دهد. به این صورت:

- منافع و اهداف سیاسی می‌توانند حمایت و پشتیبانی لازم را برای منافع و اهداف اقتصادی فراهم کنند.
- منافع و اهداف اقتصادی می‌توانند موجب تقویت منافع و اهداف امنیتی- نظامی شوند، مثلاً از طریق سرمایه‌گذاری‌های نظامی و اقتصادی.
- منافع و اهداف امنیتی- نظامی می‌توانند حمایت لازم را برای حفاظت از منافع و اهداف فرهنگی و اقتصادی فراهم کنند.
- منافع و اهداف فرهنگی می‌توانند روابط مردم با مردم را تقویت کنند، در نتیجه، به کاهش ریسک‌ها و افزایش اعتماد کمک می‌کنند.

این استراتژی می‌تواند به چندین روش به کشورها کمک کند:

- ۱- کاهش ریسک‌های تعاملی: با پراکندن ریسک‌ها در حوزه‌های مختلف امکان وقوع بحران در یک حوزه کمتر به تمام منافع ضربه می‌زند.

۲- تقویت روابط دوجانبه: تعاملات گسترده در حوزه‌های مختلف باعث می‌شود روابط به صورت چندجانبه و پایدارتر شوند.

۳- افزایش اعتماد متقابل: مشارکت و تعامل در حوزه‌های مختلف می‌تواند به افزایش اعتماد بین کشورها منجر شود.

۳-۱. اسناد کلان امارات

امارات در راستای پیشبرد اهداف و منافع سیاست خارجی خود، استراتژی‌ها و اسناد متعددی را تدوین کرده است. همان‌طور که پیش از این بیان شد، این کشور، به‌ویژه تحت رهبری محمد بن زاید، تغییرات قابل توجهی در سیاست‌های منطقه‌ای و بین‌المللی خود ایجاد کرده است. امارات چندین استراتژی برای دستیابی به اهداف و منافع در عرصه سیاست خارجی تدوین کرده است که بر پایداری، رشد اقتصادی، نوآوری فناوری و توسعه اجتماعی تمرکز دارد. امارات با تدوین استراتژی‌ها و اسناد متعدد، به دنبال افزایش نفوذ خود در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی است. این کشور با تکیه بر همکاری‌های امنیتی، دیپلماسی اقتصادی فعال و سیاست مداخله‌گرایانه تلاش می‌کند منافع ملی خود را تأمین کند و به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در خاورمیانه شناخته شود. در ادامه چند سند و چشم‌انداز استراتژیکی کلیدی امارات که از اهداف و منافع و سیاست خارجی این کشور متأثر هستند، تبیین می‌شود.

۱- چشم‌انداز اقتصادی ۲۰۳۰

«چشم‌انداز اقتصادی ابوظبی ۲۰۳۰»، یک استراتژی جامع و بلندمدت است که برای متحول کردن اقتصاد امارات طراحی شده است. این برنامه بر تنوع بخشیدن و دور شدن از وابستگی به نفت با سرمایه‌گذاری در صنایع دانش‌بنیان، زیرساخت‌ها و سرمایه انسانی تمرکز دارد. با ترسیم اهداف توسعه اقتصادی و اجتماعی روشن، هدف این چشم‌انداز تضمین رشد اقتصادی و ثبات پایدار برای دهه‌های آینده است. (The official portal of the UAE Government(a), n.d.: 1 and Seric & Tong, 2021:1)

دولت امارات ۹ رکن را شناسایی کرده است که معماری آینده اجتماعی، سیاسی و اقتصادی امارات را تشکیل می‌دهد:

۱- بخش خصوصی بزرگ و توانمند

- ۲- اقتصاد دانش بنیان پایدار
  - ۳- یک محیط نظارتی بهینه و شفاف
  - ۴- تداوم روابط بین‌المللی قوی و متنوع
  - ۵- بهینه‌سازی منابع امارات
  - ۶- دارایی‌های آموزشی، مراقبت‌های بهداشتی و زیرساختی ممتاز
  - ۷- امنیت کامل بین‌المللی و داخلی
  - ۸- حفظ ارزش‌ها، فرهنگ و میراث ابوظبی
  - ۹- کمک قابل توجه و مداوم به فدراسیون امارات.
- با ایجاد این ارکان، دولت خود را متعهد کرده است که سیاست‌های عمومی را برای تقویت و توسعه آنها هدایت کند. این شامل تمرکز بر چهار حوزه اولویت کلیدی است:
- ۱- توسعه اقتصادی
  - ۲- توسعه منابع اجتماعی و انسانی
  - ۳- توسعه زیرساخت‌ها و پایداری محیط‌زیست
  - ۴- بهینه‌سازی عملیات دولت. (ACTVET, 2008: 5)

چشم‌انداز اقتصادی ابوظبی ۲۰۳۰، سی هدف را برای تضمین یک رویکرد توسعه اقتصادی، اجتماعی و منطقه‌ای متوازن که برای همه منافع باشد، تعیین و تبیین می‌کند. برخی از مهم‌ترین این اهداف که می‌تواند ارتباط مستقیم‌تری با سیاست خارجی این کشور داشته باشد، عبارت‌اند از: جذب و حفظ کارگران ماهر، تحریک رشد اقتصادی سریع‌تر در مناطق (ibid: 41)، منابع متنوع درآمدی مالی (ibid: 61)، افزایش مشارکت اتباع در نیروی کار به‌ویژه در بخش خصوصی، گسترش نیروی کار ماهر و کاهش وابستگی به نیروی کار غیرماهر: (ibid: 7) و پایداری زیست‌محیطی. (ibid: 9)

به‌طورکلی، چشم‌انداز اقتصادی ابوظبی ۲۰۳۰ با تأکید بر تنوع اقتصادی، توسعه پایدار و یکپارچگی جهانی، سیاست خارجی امارات را به چند روش قابل توجه تحت تأثیر قرار داده است. از جمله می‌توان به طرق زیر اشاره کرد:

- افزایش سرمایه‌گذاری خارجی و مشارکت با کشورهای سراسر جهان از جمله آفریقا
- تقویت مشارکت‌های تجاری جهانی خود با امضای موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد و ایجاد

مناطق اقتصادی با هدف چشم‌انداز ایجاد یک محیط تجاری باز، کارآمد و یکپارچه در سطح جهانی

- ابتکاراتی در حوزه پروژه‌های توسعه پایدار با هدف ترویج حفاظت از محیط‌زیست، انرژی‌های تجدیدپذیر و اقدامات آب‌وهوایی
- جذب استعدادهای خارجی برای کار در صنایع هدف در امارات.

این اهداف سبب شده همکاری و تعامل امارات با سایر کشورها افزایش یابد، رویکرد عمل‌گرایانه‌تری را برای سیاست خارجی خود اتخاذ کند و تعامل دیپلماتیک، گفت‌وگو و دیپلماسی را بر مداخله نظامی اولویت و ترجیح دهد. هدف این تغییر، تحکیم منافع اقتصادی و مشارکت‌های تجاری و درعین حال، ارتقای ثبات و امنیت منطقه‌ای به شیوه‌ای مسالمت‌آمیز است. با ادغام اهداف چشم‌انداز اقتصادی ابوظبی ۲۰۳۰ در سیاست خارجی خود، امارات قصد دارد به تلاش‌های جهانی برای جهانی پایدارتر و عادلانه‌تر و درعین حال، تقویت روابط مثبت با کشورهای سراسر جهان کمک کند.

در این سند چشم‌انداز، به جایگاه آفریقا و چگونگی نقش آن در توسعه اقتصادی امارات نیز اشاره شده است. برای مثال، در بخش اکتشاف و تولید آمده است: «نهادهای مستقر در ابوظبی، از جمله شرکت توسعه مبادله، شرکت بین‌المللی سرمایه‌گذاری نفت و شرکت ملی انرژی ابوظبی نیز به دنبال فرصت‌های اکتشاف و تولید فراتر از مرزهای امارات، از جمله در شمال آفریقا، آسیای مرکزی و دریای شمال هستند». در بخش پالایش نیز آمده است: «مانند بخش بالادستی نفت و گاز، ابوظبی به رهبری شرکت بین‌المللی سرمایه‌گذاری نفت نیز سرمایه‌گذاری‌های قابل توجهی در تأسیسات پالایش خارج از امارت از جمله در آسیا، شمال آفریقا و اروپا انجام می‌دهد». (ACTVET, 2008: 115) در بخش مربوط به رسانه نیز آمده است: «موقعیت ابوظبی به این معنی است که می‌تواند خدمات رسانه‌ای را به بازارهای بالغ (رشدیافته) در اروپا، بازارهایی که خواهان محصولات پیچیده‌تر و پرحاشیه هستند و همچنین بازارهایی با رشد سریع در جنوب آسیا، آفریقا و خاورمیانه عرضه کند». (ACTVET, 2008: 118) در بخش حمل‌ونقل، تجارت و لجستیک نیز ذکر شده است: «ابوظبی به‌عنوان یک اقتصاد تجاری دارای سنت طولانی و افتخارآمیز است. با توجه به موقعیت استراتژیک اصلی آن و این سنت است که ابوظبی گسترش خواهد یافت و به مرکز لجستیکی برای مشاغل و صنایع در منطقه تبدیل خواهد شد. امارت در قلب خاورمیانه قرار دارد و آسیای جنوبی و آفریقا در نزدیکی آن قرار دارند و پیوندهای خوبی به خاور دور و اروپا دارد. در طول ۴۰ سال گذشته،

ابوظبی زیرساخت‌های بندری، شبکه جاده‌ای و اخیراً فرودگاه‌های خود را توسعه داده است تا اطمینان حاصل کند که به خوبی با شرکای تجاری در منطقه و فراتر از آن ارتباط برقرار می‌کند». (ACTVET, 2008: 117-118)

گسترش روابط با آفریقا از چند جهت با این اهداف هماهنگ است، زیرا امارات با سرمایه‌گذاری در بازارهای آفریقا می‌تواند مشارکت‌های اقتصادی را متنوع کند و وابستگی خود را به بخش‌های سنتی کاهش دهد. تقویت روابط با کشورهای آفریقایی به ایجاد یک محیط تجاری یکپارچه‌تر در سطح جهانی کمک و فرصت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری را تقویت می‌کند. آفریقا فرصت وسیعی برای سرمایه‌گذاری در این مناطق ارائه می‌دهد و به امارات اجازه می‌دهد از بازارها و منابع جدید استفاده کند. تقویت روابط تجاری و ایجاد مناطق آزاد تجاری با کشورهای آفریقایی می‌تواند رشد اقتصادی متقابل را تقویت کند. این چشم‌انداز چنین مشارکت‌هایی را تشویق و همکاری اقتصادی و توسعه را در هر دو طرف تقویت می‌کند. آفریقا با منابع طبیعی غنی خود به یک شریک کلیدی برای امارات در ترویج پروژه‌های انرژی تجدیدپذیر و طرح‌های زیست‌محیطی تبدیل می‌شود. این امر از هدف امارات برای پیشروی در انرژی سبز و پایداری حمایت می‌کند. همچنین سرمایه‌گذاری در برنامه‌های آموزشی و تحصیلی در آفریقا به توسعه نیروی کار ماهر می‌انجامد و برای امارات و کشورهای آفریقایی مفید است، زیرا به توسعه سرمایه انسانی کمک می‌کند. این تلاش‌ها منعکس‌کننده رویکرد استراتژیک امارات برای دستیابی به اهداف بلندمدت اقتصادی خود و درعین حال، تقویت روابط مثبت با کشورهای آفریقایی است. ایجاد روابط دیپلماتیک با کشورهای آفریقایی به امارات در دستیابی به اهداف استراتژیک خود در صحنه جهانی کمک می‌کند.

۲- ما امارات ۲۰۳۱

چشم‌انداز «ما امارات ۲۰۳۱»^۱ بر ارتقای کیفیت زندگی شهروندان اماراتی از طریق جامعه فراگیر و توانمند، بهبود آموزش، مراقبت‌های بهداشتی و خدمات اجتماعی تمرکز دارد. این سند یک برنامه استراتژیک ملی است که چشم‌انداز و اهداف امارات را برای دهه آینده ترسیم می‌کند. این برنامه بر جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی، سرمایه‌گذاری و توسعه تمرکز دارد تا موقعیت امارات را به‌عنوان یک شریک جهانی و یک قطب اقتصادی تأثیرگذار ارتقا بخشد. (We

1. We the UAE 2031

1: the UAE, n.d.: 1) هدف این طرح ایجاد یک اقتصاد پایدار، تقویت این کشور به‌عنوان یک کل و ایجاد جامعه‌ای مرفه‌تر است. (U.AE, n.d.: 1) با رونمایی از استراتژی جدید، دولت چهار رکن کلیدی را شناسایی کرده که همه بخش‌ها و زمینه‌ها را پوشش می‌دهد؛ اقتصاد، جامعه، اکوسیستم و دیپلماسی. در ادامه به دو رکن اقتصادی و دیپلماسی اشاره می‌شود:

اقتصاد روبه‌جلو: تحت ستون اقتصاد روبه‌جلو، سیاست‌هایی برای دستیابی به رشد اقتصادی بالا، تسریع تحول در بخش انرژی و سوق دادن امارات بین ۱۰ کشور برتر جهان برای استعدادهای جهانی توسعه خواهد یافت. هدف این ستون دو برابر کردن تولید ناخالص داخلی امارات به ۳ تریلیون درهم و افزایش صادرات غیرنفتی این کشور به ۸۰۰ میلیارد درهم است. همچنین سهم بخش گردشگری در تولید ناخالص داخلی را به ۴۵۰ میلیارد درهم افزایش می‌دهد.

دیپلماسی روبه‌جلو: دیپلماسی روبه‌جلو یکی از ارکان اصلی برنامه ملی است که چهارچوب نقش بین‌المللی امارات را تعیین می‌کند. این امر به امارات اجازه می‌دهد روابط خارجی و حضور بین‌المللی خود را تقویت و گفت‌وگوی مثبت در سطح جهانی را تشویق کند. بی‌طرفی آب‌وهوا و تحکیم موقعیت کشور به‌عنوان یک مرکز نوآوری در پایداری، علم و فناوری در دستور کار قرار دارد. (Holtham, 2022: 1)

این سند تأثیر عمیقی در گسترش، کیفیت و ماهیت سیاست خارجی امارات داشته است. این چشم‌انداز منجر به گسترش تلاش‌های دیپلماتیک امارات به‌ویژه در آفریقا و آسیا شده است. امارات با تمرکز بر تنوع اقتصادی و توسعه پایدار، مشارکت‌های جدیدی را ایجاد کرده و شراکت‌های موجود را با کشورهای این مناطق تقویت کرده است. تأکید بر نوآوری و پایداری، کیفیت تعاملات دیپلماتیک امارات را بهبود بخشیده است. امارات در حال حاضر به‌عنوان یک بازیگر جهانی آینده‌نگر و مسئول شناخته می‌شود که شهرت خود را در صحنه بین‌المللی افزایش داده است. همچنین این چشم‌انداز، سیاست خارجی امارات را به سمت رویکردی عمل‌گرایانه‌تر و نتیجه‌گراتر سوق داده است. این شامل تمرکز بر همکاری اقتصادی، تجارت، سرمایه‌گذاری و همچنین کمک‌های بشردوستانه و کمک‌های توسعه است.

ارتقای توانمندی‌های شهروندان و ارتقای توسعه اجتماعی و ایجاد یک جامعه پیشرو از طریق همکاری و مشارکت بین‌المللی میسر می‌شود، انعکاس اهمیت سرمایه انسانی و تنوع اقتصادی با سرمایه‌گذاری در بازارهای آفریقا و تقویت روابط تجاری با سایر کشورهای جهان، اقتصاد

روبه جلو را محقق می‌کند. تقویت نقش و نفوذ امارات در دیپلماسی جهانی از طریق ایجاد روابط قوی با همه کشورهای جهان، از جمله کشورهای آفریقایی، منجر به دیپلماسی روبه جلو می‌شود و بهبود عملکرد دولت و توسعه زیرساخت‌ها از طریق پروژه‌های مشترک با کشورهای مختلف از جمله کشورهای آفریقایی، اکوسیستم پیشرو را فراهم می‌کند. این تلاش‌ها نشان‌دهنده تعهد امارات به تقویت توسعه پایدار، رشد اقتصادی و مشارکت‌های جهانی است.

۳- پروژه‌های ۵۰

امارات با جشن ۵۰ سالگی ملت خود در سال ۲۰۲۱، پنجاه ابتکار اقتصادی جدید را برای تقویت رقابت‌پذیری کشور و جذب ۱۵۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ۹ سال آینده راه‌اندازی کرد. ابتکارات رونمایی شده در سپتامبر ۲۰۲۱، این پتانسیل را داشته‌اند که امارات را به قطب اقتصاد جهانی تبدیل کنند. ارائه ویزای سبز برای متخصصان، سرمایه‌گذاران، کارآفرینان و دانشجویان بسیار ماهر و ویزای فریلنسرها، اولین ویزای فدرال برای کارگران خوداشتغال، استعدادها را به این کشور جذب می‌کند.

اولین مجموعه از پروژه‌ها شامل طرح‌های جدید و اصلاح‌شده ویزا، کمپین‌های جامع جهانی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، ابتکارات ملی برای حمایت از شرکت‌های نوظهور اماراتی و افزایش کیفیت محصولات ملی، مشارکت با اقتصادهای بزرگ در سراسر جهان و برنامه‌هایی برای حمایت از کاربردهای انقلاب صنعتی چهارم در همه بخش‌هاست. همه این پروژه‌ها به دنبال تثبیت امارات به‌عنوان یک کشور جهانی و بستر آزمایشی برای فناوری‌ها و نوآوری هستند. (UAE Cabinet, n.d.: 1) از جمله برنامه‌های «پروژه‌های ۵۰» عبارت‌اند از:

۱- اجلاس سرمایه‌گذاری امارات

امارات میزبان اجلاس سرمایه‌گذاری امارات خواهد بود؛ یک اجلاس جهانی که صندوق‌های سرمایه‌گذاری را با بخش‌های دولتی و خصوصی مرتبط می‌کند تا فرصت‌های سرمایه‌گذاری ایجاد کند که طی ۹ سال آینده ۵۵۰ میلیارد درهم سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را جذب کند. این اجلاس به دنبال ایجاد مشارکت‌های پایدار بین بخش‌های دولتی و خصوصی است. (UAE Cabinet, n.d.: 1)

امارات از کشورهای آفریقایی دعوت کرد تا در اجلاس سرمایه‌گذاری امارات در سال ۲۰۲۴

شرکت کنند، به‌ویژه از طریق رویدادی به نام مناظره آفریقا- امارات. این اجلاس در ۳۱ اکتبر ۲۰۲۴ در دبئی برگزار شد و هدف آن کشف فرصت‌های سرمایه‌گذاری در امتداد کریدور تجاری و سرمایه‌گذاری امارات، خلیج فارس و آفریقا بود. این اجلاس شامل جلساتی در مورد خدمات مالی، لجستیک و بهینه‌سازی زنجیره تأمین، انرژی و زیرساخت‌ها، فناوری اطلاعات و ارتباطات و تحول دیجیتال بود. این رویداد کسب‌وکارهای جهانی، نهادهای سرمایه‌گذاری خصوصی و دولتی، رهبران فکری و سیاست‌گذاران را برای یک‌سری بحث‌های روشن‌گرانه در مورد روابط امارات و آفریقا در سال ۲۰۲۴ و پس از آن گرد هم آورد. (Invest Africa, 2024)

۲. توافقات اقتصادی با هشت بازار جهانی و موافقت‌نامه‌های مشارکت اقتصادی جامع با آفریقا

دولت امارات اعلام کرد که قراردادهای مشارکت اقتصادی جامعی را با هشت بازار کلیدی جهانی منعقد خواهد کرد. هدف از این قراردادها افزایش سالانه ۴۰ میلیارد درهم به حجم تجارت فعلی امارات با این بازارهاست که در حال حاضر ۲۵۷ میلیارد درهم است. این توافق‌نامه‌ها تحت استراتژی مشارکت‌های اقتصادی جهانی امارات است که هدف آن دو برابر کردن اندازه اقتصاد ملی از ۱/۴ تریلیون درهم به ۳ تریلیون درهم در ۱۰ سال آینده است. (UAE Cabinet, n.d.: 1)

به‌طورکلی می‌توان گفت امارات از طریق این طرح‌ها به دنبال یافتن بازارهای هدف برای افزایش صادرات به ۱۰ بازار کلیدی جهانی، از جمله چین، بریتانیا، هلند، ایتالیا، روسیه، لهستان، لوکزامبورگ، استرالیا، نیوزیلند و اندونزی است. همچنین به دنبال آن است که استراتژی‌های خود را از طریق تقویت تجارت بین‌المللی، کاهش تعرفه‌ها و تسهیل‌سازی قوانین و مقررات تجاری اجرایی کند. امارات از طریق ابتکارات مالی به دنبال ارائه تسهیلات مالی و اعتباری به صادرکنندگان برای افزایش توان رقابتی آنها در بازارهای جهانی است. بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک برای افزایش کارایی صادرات و در نهایت ایجاد و تقویت برند ملی برای محصولات اماراتی و افزایش شهرت آنها در بازارهای جهانی را دنبال می‌کند. این برنامه‌ها کمک می‌کند که امارات به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در تجارت جهانی شناخته شود و فرصت‌های بیشتری برای رشد اقتصادی آن فراهم شود.

امارات بازار آفریقا را نیز به‌عنوان بخشی از استراتژی اقتصادی گسترده‌تر خود، که در طرح پروژه‌های ۵۰ مشخص شده، گنجانده است. هدف این ابتکار افزایش همکاری اقتصادی و روابط تجاری با هشت بازار جهانی از جمله چندین کشور آفریقایی است. یکی

از جنبه‌های کلیدی موافقت‌نامه‌های اقتصادی امارات با آفریقا، موافقت‌نامه‌های مشارکت جامع اقتصاد^۲ است. امارات به‌طور فعال موافقت‌نامه‌های مشارکت اقتصادی جامع را با کشورهای مختلف آفریقایی دنبال می‌کند. در حال حاضر، توافق‌نامه‌هایی با کشورهایمانند کنیا، موریس و جمهوری کنگو نهایی شده است. این توافق‌نامه‌ها برای تقویت جریان تجارت و سرمایه‌گذاری بین امارات و این کشورها طراحی شده‌اند و ادغام اقتصادی بیشتر را تسهیل می‌کنند. (Fitch Solutions, 2024)

تعامل امارات با بازارهای آفریقا از طریق توافق‌نامه‌ها و مشارکت‌های اقتصادی بخش جدایی‌ناپذیر از چشم‌انداز استراتژیک آن برای رشد و تنوع پایدار است. امارات با تقویت روابط با کشورهای آفریقایی قصد دارد رد پای اقتصادی جهانی خود را افزایش دهد و درعین حال، از توسعه در سراسر قاره حمایت کند. امارات پتانسیل رشد آفریقا را به رسمیت می‌شناسد و قصد دارد تعامل خود را با بازارهای آفریقا تعمیق بخشد. اجلاس‌های اقتصادی به‌عنوان بستری برای تقویت تجارت و سرمایه‌گذاری دوطرفه عمل می‌کند و موقعیت امارات را به‌عنوان یک سرمایه‌گذار مهم در آفریقا برجسته می‌کند.

۴- چشم‌انداز ۲۰۵۰

امارات چشم‌انداز جامعی برای سال ۲۰۵۰ دارد که در درجه اول در ابتکار استراتژیک [انتشار «خالص صفر»]^۳ تا سال ۲۰۵۰ و استراتژی‌های مختلف انرژی با هدف پایداری و تنوع اقتصادی گنجانده شده است. ابتکار استراتژیک صفر خالص امارات تا سال ۲۰۵۰، یک دعوت باز از جهان برای همکاری با امارات در توسعه راه‌حل‌های عملی، تقویت چندجانبه‌گرایی و ایجاد فرصت‌هایی برای توسعه پایدار اجتماعی- اقتصادی است. مهم‌تر از همه، این کشور از مسیر «توسعه به صفر خالص» به‌عنوان ابزاری برای ایجاد ارزش اقتصادی، افزایش رقابت صنعتی و ارتقای جایگاه امارات به‌عنوان یک مقصد جذاب برای سرمایه‌گذاری، مطابق با چشم‌انداز امارات برای پیشرفت برای ۵۰ سال آینده استفاده خواهد کرد. ابتکار استراتژیک صفر خالص امارات تا سال ۲۰۵۰، فرصت‌های جدیدی را برای پیشرفت اقتصادی ارائه می‌دهد و همچنین جایگاه امارات را به‌عنوان مکانی ایده‌آل برای زندگی، کار، پرورش خانواده و ایجاد جوامع تثبیت می‌کند.

2. Comprehensive Economic Partnership Agreements (CEPAs)

3. Net Zero

اجرای ابتکار استراتژیک صفر خالص امارات تا سال ۲۰۵۰، که با توافق نامه پاریس همسو است، مستلزم همکاری نزدیک با جامعه مدنی، دولت‌های خارجی و سازمان‌های بین‌المللی از جمله آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر^۴ است که دفتر مرکزی آن در شهر مصدر در امارات است و در حال حاضر با ۱۸۴ کشور در ارتباط است. (Masdar, 2021: 1)

استراتژی انرژی امارات ۲۰۵۰ نیز ترکیبی از انرژی را هدف قرار می‌دهد که منابع انرژی تجدیدپذیر، هسته‌ای و پاک را برای برآورده کردن نیازهای اقتصادی امارات و اهداف زیست‌محیطی به شرح زیر ترکیب می‌کند:

- ۴۴ درصد انرژی پاک

- ۳۸ درصد گاز

- ۱۲ درصد زغال سنگ تمیز

- ۶ درصد هسته‌ای.

درواقع امارات در حال اجرای برنامه‌های پیشگامانه انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی است. امارات با درک روشنی از تأثیرات تغییرات آب‌وهوایی، به دنبال ابزارهای جایگزین برای تولید برق مورد نیاز برای سوخت اقتصاد خود است. این کشور اقدامات بسیار جدی برای تنوع بخشیدن به ترکیب انرژی و اقتصاد انجام داده است. امروزه صادرات نفت و گاز تنها حدود ۳۰ درصد از فعالیت اقتصادی امارات را تشکیل می‌دهد. در همین حال، سهم انرژی پاک به سرعت در حال گسترش است و تقریباً ۷۰ درصد افزایش، در کل ظرفیت تجدیدپذیر بین سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۳ رخ داده است. (UAE Embassy, 2023: 1)

تعهد امارات برای دستیابی به انتشار خالص صفر تا سال ۲۰۵۰، این کشور را پیشرو در اقدامات اقلیمی در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا قرار می‌دهد. این ابتکار مشارکت با کشورها و سازمان‌های متمرکز بر پایداری، تقویت نقش امارات در بحث‌های جهانی آب‌وهوا و جذب سرمایه‌گذاری خارجی در فناوری‌های سبز را تقویت می‌کند. (Masdar, 2021: 1)

به‌طور خلاصه، چشم‌انداز ۲۰۵۰ امارات با اولویت دادن به پایداری، تقویت مشارکت‌های

4. International Renewable Energy Agency (IRENA)

بین‌المللی و اتخاذ رویکردی عمل‌گرایانه در دیپلماسی منطقه‌ای، به‌طور قابل‌توجهی در سیاست خارجی آن تأثیر می‌گذارد. هدف این تنظیم مجدد استراتژیک، تضمین رشد اقتصادی و درعین‌حال، تقویت نقش امارات به‌عنوان پیشرو در ابتکارات آب‌وهوایی جهانی است.

چشم‌انداز ۲۰۵۰ امارات و ابتکار استراتژیک صفر خالص تا سال ۲۰۵۰، به‌طور قابل‌توجهی سیاست خارجی این کشور در قبال کشورهای آفریقایی را متأثر و روابط اقتصادی عمیق‌تری را تقویت کرده و امارات را به‌عنوان یک شریک کلیدی در انتقال انرژی آفریقا قرار داده است. برای نمونه، براساس این ابتکار، امارات ۴/۵ میلیارد دلار برای تسریع پروژه‌های انرژی تجدیدپذیر در آفریقا با هدف ظرفیت تا ۱۵ گیگاوات تا سال ۲۰۳۰ متعهد شده است. این ابتکار بخشی از هدف گسترده‌تر برای ارائه برق پاک به ۱۰۰ میلیون نفر تا سال ۲۰۳۵ است که قصد امارات را برای ایفای نقشی محوری در انقلاب انرژی سبز آفریقا نشان می‌دهد. (Al Nowais, 2023; 1) همچنین امارات با سرمایه‌گذاری در مجموع ۵۹/۴ میلیارد دلار از سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰ خود را به‌عنوان یک سرمایه‌گذار قابل‌توجه در سراسر این قاره تثبیت کرده است. این حمایت مالی از بخش‌های مختلف از جمله انرژی، زیرساخت‌ها و مواد معدنی حیاتی و ضروری برای انتقال سبز پشتیبانی می‌کند. (Munyati, 2024: 1)^۵

امارات با تقویت حضور خود در آفریقا قصد دارد نفوذ خود را به‌عنوان یک شریک پیشرو در توسعه انرژی و زیرساخت‌های آفریقا تثبیت کند. این تغییر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا کشورهای آفریقایی به دنبال منابع جایگزین سرمایه‌گذاری و فناوری برای دستیابی به اهداف توسعه خود هستند. هدف این ابتکارات نه‌تنها تقویت روابط اقتصادی بلکه تقویت نفوذ ژئوپلیتیکی امارات در سراسر قاره آفریقا است.

۵- دستیابی به اهداف توسعه پایدار سازمان ملل تا سال ۲۰۳۰

امارات خود را متعهد به دستیابی به اهداف توسعه پایدار سازمان ملل^۶ تا سال ۲۰۳۰ می‌داند. این کشور اهداف توسعه پایدار را در دستور کار ملی خود ادغام کرده است و فعالانه در راستای اهداف هفده‌گانه آن از طریق ابتکارات و مشارکت‌های مختلف کار می‌کند. تلاش‌های

5. Munyati, C. (2024, April 28). Africa and the Gulf: A partnership for emerging economies. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2024/04/africa-gcc-gulf-economy-partnership-emerging/>

6. United Nations Sustainable Development Goals (SDGs)

این کشور شامل ترویج رشد اقتصادی پایدار، تضمین دسترسی به انرژی پاک، بهبود آموزش و مراقبت‌های بهداشتی، تقویت نوآوری و توسعه زیرساخت‌ها، از بین بردن فقر و نابرابری و... است. (UAE Government (b), n.d.: 1)

امارات به دستیابی به آرمان‌های توسعه پایدار از طریق تلاش‌های استراتژیک و جامع، که به ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌پردازد، اختصاص دارد. کمیته ملی اهداف توسعه پایدار، این تلاش‌ها را هماهنگ و اهداف را در برنامه‌ها و ابتکارات ادغام می‌کند. امارات همچنین شیوه‌های موفق و راه‌حل‌های نوآورانه را در ابتکارات جهانی با هدف هدایت توسعه پایدار و فراگیر به اشتراک می‌گذارد. (UAE Government, n.d. (c): 1 and UAE Ministry of Education, n.d.: 1)

این اهداف با سند «سیاست عمومی محیط‌زیست امارات ۲۰۲۰»^۷ کاملاً هماهنگ است. (UAE Government, 2020: 1) این سند با هدف ارتقای کیفیت زندگی در امارات و ارتقای توسعه پایدار صادر شده است. این اهداف منعکس‌کننده جاه‌طلبی امارات برای ادغام سیاست‌های زیست‌محیطی داخلی خود با تعاملات بین‌المللی است و خود را به‌عنوان پیشرو در توسعه پایدار و اقدامات اقلیمی در صحنه جهانی قرار می‌دهد.

بنابراین امارات قوانین و سیاست‌های خود را برای پاسخ‌گویی به نیازهای فوری برای توسعه پایدار اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی تنظیم کرده و مداوم توسعه می‌دهد. همچنین از بحث و همکاری با سایر دولت‌ها و سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، که دیدگاه مشابهی برای تقویت هدف پایداری دارند، استقبال می‌کند. در این راستا، امارات طیف گسترده‌ای از معاهدات و کنوانسیون‌ها را منعقد کرده است یا در آنها مشارکت دارد که هدف آنها دستیابی به این ابتکارات است.

سند اهداف توسعه پایدار، به‌طور قابل توجهی سیاست خارجی امارات را با همسو کردن کمک‌های بین‌المللی و تلاش‌های همکاری‌جویانه با برنامه جهانی توسعه پایدار شکل داده است. امارات با ادغام اهداف توسعه پایدار در سیاست خارجی خود قصد دارد به تلاش‌های جهانی برای دستیابی به جهانی پایدارتر و برابرتر تا سال ۲۰۳۰ کمک کند. برخی از روش‌های تأثیرگذاری اهداف توسعه پایدار در سیاست خارجی امارات شامل موارد زیر است:

- تمرکز و تأکید بر کمک‌های توسعه‌ای و فنی در مناطقی که کمک‌های بیشتر مورد نیاز

7. The United Arab Emirates General Environmental Policy 2020

- است، به‌ویژه در کشورهای مختلف آفریقایی
- مشارکت و همکاری با سایر کشورها، سازمان‌های بین‌المللی و بخش خصوصی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار
  - تعهد به حفاظت از محیط‌زیست و اقدامات اقلیمی براساس ابتکارات زیست‌محیطی
  - کمک‌های بشردوستانه با تمرکز بر ارائه کمک به جمعیت‌های آسیب‌پذیر و حمایت از ابتکارات بهداشت جهانی
  - ترویج تنوع اقتصادی و رشد اقتصادی پایدار در کشورهای شریک برای کاهش نابرابری و ترویج رشد فراگیر.

تعهد امارات به اهداف توسعه پایدار سازمان ملل، تأثیر قابل‌توجهی در نوع سیاست خارجی آن با آفریقا داشته است. برای مثال، امارات کمک‌های خارجی خود را برای همسویی با اهداف توسعه پایدار به سمت کشورهای مختلف آفریقایی تغییر جهت داده و بر توسعه و کمک‌های فنی این مناطق که نیازمند کمک‌های بیشتر هستند، متمرکز کرده است. در این راستا، سرمایه‌گذاری‌هایی در بخش زیرساخت‌ها، مراقبت‌های بهداشتی، آموزش و پروژه‌های مختلف توسعه پایدار در سراسر کشورهای مختلف آفریقایی انجام داده است. (Lootah, 2018: 1)

در واقع، امارات تغییر قابل‌توجهی در استراتژی سرمایه‌گذاری خود ایجاد کرده که تمرکز اصلی آن روی آفریقا است. امارات در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳، مبلغ هنگفتی معادل ۹۷.۳ میلیارد دلار به کشورهای مختلف آفریقایی متعهد شده است. این تعهد مالی نه تنها یک محور استراتژیک برای این کشور خلیج فارس است، بلکه این تعهد امارات را به‌عنوان یک بازیگر اصلی در چشم‌انداز سرمایه‌گذاری آفریقا قرار می‌دهد و از مشارکت سایر سرمایه‌گذاران جهانی مانند چین و ایالات متحده پیشی می‌گیرد و نشان‌دهنده تغییر بالقوه در چشم‌انداز ژئوپلیتیکی و اقتصادی آفریقا است. (Africa24, 2024: 1) برای مثال:

- سرمایه‌گذاری امارات در پروژه‌های قابل‌توجه در حوزه ابتکارات انرژی پاک عبارت‌اند از: تأمین مالی یک مجتمع انرژی خورشیدی ۵۰ مگاواتی در توگو که به ۷۰ مگاوات گسترش خواهد یافت. یک نیروگاه خورشیدی ۶ مگاواتی در سیرالئون که شبکه ملی را تثبیت می‌کند. (Al Helou, 2024: 1)

- سرمایه‌گذاری‌های امارات در توسعه زیرساخت‌ها با پروژه‌هایی با هدف بهبود حمل‌ونقل

و اتصال قابل توجه بوده است. برای مثال، می‌توان به پروژه جاده نونو- مودوگاشه^۸ برای تسهیل حمل و نقل در شمال شرقی کنیا و ارتقای فرودگاه بین‌المللی ببول^۹ در اتیوپی برای تقویت تجارت و ارتباطات اشاره کرد.

- در حوزه پروژه‌های آب و آبیاری، سرمایه‌گذاری‌ها به سمت مدیریت آب و سیستم‌های آبیاری معطوف شده که برای توسعه کشاورزی بسیار مهم است. یک پروژه مهم در این زمینه، تأمین مالی ابتکارات برق آبی و آبیاری در امتداد رودخانه سنگال است که به نفع چندین کشور از جمله گینه، مالی، سنگال و موریتانی است. (Al Helou, 2024: 1) همچنین سرمایه‌گذاری در پروژه‌های کشاورزی با هدف امنیت غذایی و کاهش فقر است که می‌تواند فرصت‌های شغلی را برای مردم آفریقا ایجاد کند.

به‌طور کلی، سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک امارات در کشورهای مختلف آفریقایی نشان‌دهنده تعهد آن به تقویت توسعه پایدار از طریق انرژی پاک، بهبود زیرساخت‌ها، بهبود مراقبت‌های بهداشتی و تنوع اقتصادی است. همان‌طور که این ابتکارات آشکار می‌کنند، انتظار می‌رود که در کیفیت زندگی در مناطق مورد نظر تأثیر قابل توجهی بگذارند و در عین حال، با اهداف توسعه پایدار جهانی همسو باشند. امارات با اولویت دادن به اهداف توسعه پایدار و لزوم توسعه پایدار، کاهش فقر و بهبود کیفیت زندگی در آفریقا را هدف قرار می‌دهد که به نوبه خود سبب تقویت روابط دیپلماتیک و اقتصادی خود با این قاره می‌شود.

۲-۳. ابتکارات امارات برای آفریقا

امارات حرکت خود به سمت کشورهای آفریقایی را از طریق اسناد مختلف سیاست خارجی و ابتکارات استراتژیک تبیین می‌کند. امارات از طریق ابتکارات و اسناد مختلف برای دستیابی به اهداف خود، فعالانه با آفریقا درگیر بوده است. در ادامه به برخی از این اسناد و ابتکارات کلیدی اشاره می‌شود.

۱-۲-۳. کنسرسیوم امارات برای آفریقا^{۱۰}

این کنسرسیوم در اجلاس اتحادیه آفریقا در فوریه ۲۰۲۰ رونمایی شده و بر تعهد امارات به

8. Nuno-Modogashe Road

9. Bole International Airport

10. UAE Consortium for Africa

همکاری نزدیک با کشورهای آفریقایی برای دستیابی به اهداف مشترک تأکید کرده است. کنسرسیوم امارات برای آفریقا یک ابتکار مهم با هدف تقویت توسعه و سرمایه‌گذاری در آفریقا است. این کنسرسیوم که با سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیون دلاری راه‌اندازی شده، بر دو اولویت اصلی تمرکز دارد: دیجیتال‌سازی و جوانان. هدف کنسرسیوم حمایت از پیشرفت در آفریقا با ترکیب جاه‌طلبی و منابع برای کمک به ایجاد سرمایه انسانی است و شامل سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های دیجیتال و ابتکاراتی می‌شود که اشتغال و کارآفرینی جوانان را ترویج می‌کند. کنسرسیوم قصد دارد با تمرکز بر دیجیتال‌سازی، اطمینان حاصل کند که جمعیت جوان و با استعداد آفریقا برای استقبال از فرصت‌های آینده به‌خوبی مجهز هستند. رویکرد امارات تنها در مورد ارائه کمک‌های مالی نیست، بلکه در مورد ایجاد آینده‌ای پایدار برای آفریقا است. هدف این کنسرسیوم ایجاد محیطی است که در آن استارت‌آپ‌ها بتوانند رشد کنند، کارآفرینان بتوانند رهبری کنند و جوانان بتوانند به آینده امید داشته باشند. کنسرسیوم امارات برای آفریقا نشان‌دهنده تلاشی استراتژیک برای حمایت از توسعه آفریقا از طریق سرمایه‌گذاری‌های هدفمند و تمرکز بر ساختن آینده‌ای پایدار و مرفه برای این قاره است. (PR Newswire, 2020: 1).

۳-۲-۱. پشتیبانی از نیروی مشترک جی ۵ ساحل^{۱۱}

نیروی مشترک جی ۵ ساحل یک ابتکار نظامی منطقه‌ای متشکل از پنج کشور مالی، چاد، نیجر، بوركینافاسو و موریتانی است. هدف اصلی آن مبارزه با تروریسم، افراط‌گرایی و جنایات سازمان‌یافته در منطقه ساحل است. امارات با ارائه کمک‌های مالی و لجستیکی به‌شدت از این نیرو حمایت می‌کند. امارات متعهد به حمایت مالی قابل‌توجه از نیروی مشترک جی ۵ ساحل، از جمله کمک ۳۰ میلیون یورویی اعلام‌شده در کنفرانس بین‌المللی پاریس در سال ۲۰۱۷ شده است. (WAM, 2018:1) امارات پشتیبانی لجستیکی، از جمله آموزش (از طریق دانشکده دفاع در موریتانی) و تجهیزات برای ارتقای قابلیت‌های عملیاتی نیروی مشترک جی ۵ ساحل ارائه می‌کند. فراتر از حمایت نظامی، امارات همچنین بر توسعه و تلاش‌های بشردوستانه در منطقه ساحل با هدف رسیدگی به علل ریشه‌ای درگیری و ارتقای ثبات تمرکز دارد. همچنین از نزدیک با سایر شرکای بین‌المللی مانند سازمان ملل و اتحادیه اروپا برای تقویت تلاش‌های جمعی در ارتقای امنیت و ثبات در ساحل همکاری می‌کند. (UAEUN, n.d.: 1 and MOFA, 2021: 1)

11. Support for G5 Sahel Joint Force

حمایت امارات از نیروی مشترک جی ۵ ساحل بر تعهد این کشور به ثبات و امنیت منطقه و همچنین استراتژی گسترده‌تر آن برای تقویت صلح و توسعه در آفریقا تأکید می‌کند. این حمایت یکی از اجزای کلیدی سیاست خارجی این کشور در قبال آفریقا است که نشان‌دهنده تعهد امارات به ارتقای صلح، امنیت و توسعه در منطقه است. به‌طورکلی، حمایت امارات از نیروی مشترک جی ۵ ساحل نشان‌دهنده رویکرد جامع آن در سیاست خارجی در آفریقا است که بر امنیت، توسعه و همکاری با شرکای بین‌المللی برای رسیدگی به چالش‌های منطقه‌ای متمرکز دارد.

۳-۳. مأموریت نوآوری کشاورزی برای آب‌وهوا

مأموریت نوآوری کشاورزی برای آب‌وهوا،^{۱۲} یک ابتکار جهانی است که ایالات متحده و امارات در بیست‌وششمین کنفرانس تغییرات آب‌وهوایی سازمان ملل متحد، که به اختصار کاپ ۲۶^{۱۳} خوانده می‌شود، آن را در نوامبر ۲۰۲۱ راه‌اندازی کردند. (FAS.USDA, 2021:1) هدف این مأموریت افزایش چشمگیر سرمایه‌گذاری و حمایت از کشاورزی هوشمند و نوآوری سیستم‌های غذایی متناسب با آب‌وهوا طی پنج سال (۲۰۲۱-۲۰۲۵) است. (AIM for Climate, 2021: 1) همچنین اهداف بلندمدت آن ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری‌های جدید و مکانیسم‌هایی برای به حداکثر رساندن تأثیر آنها و حصول اطمینان از آمادگی بخش کشاورزی برای مواجهه با آب‌وهوای در حال تغییر است. (U.S. Department of State, 2021: 1)

امارات به تلاش‌ها برای ترویج کشاورزی هوشمند در زمینه آب‌وهوا در آفریقا، حمایت از توسعه پایدار و امنیت غذایی پیوسته است. مشارکت امارات در مأموریت نوآوری کشاورزی برای آب‌وهوا منعکس‌کننده سیاست خارجی گسترده‌تر آن در قبال آفریقا است که بر توسعه پایدار، اقدام اقلیمی و همکاری تأکید دارد. در واقع، امارات قصد دارد با حمایت از کشاورزی هوشمند متناسب با آب‌وهوا، توسعه پایدار در آفریقا را ارتقا دهد. این شامل افزایش بهره‌وری کشاورزی، ایجاد انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات آب‌وهوایی و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است. این تلاش‌ها با چشم‌انداز امارات برای تقویت رشد بلندمدت و پایدار در منطقه مطابقت دارد.

12. Agriculture Innovation Mission for Climate (AIM for Climate)

13. COP26

برای مثال، کاپ ۲۸، که به میزبانی امارات در آوریل ۲۰۲۴ در دبی برگزار شد، ۲۷ مأموریت سرعت نوآوری کشاورزی برای آب‌وهوا با تمرکز بر مناطقی مانند کشاورزان خرده‌مالک در کشورهای با درآمد کم و متوسط و فناوری‌های نوظهور را معرفی کرد. (UAE Embassy, 2024: 1) همچنین امارات متعهد به اختصاص ۴/۵ میلیارد دلار برای پیشبرد ابتکارات انرژی پاک در آفریقا شد که در جریان اجلاس اقلیمی آفریقا در نیروبی در سپتامبر ۲۰۲۳ اعلام شد. این سرمایه‌گذاری برای تقویت زیرساخت‌ها و پروژه‌های انرژی پاک در سراسر آفریقا در نظر گرفته شده است (Wasike, 2023: 1) که می‌تواند به‌طور غیر مستقیم از کشاورزی هوشمند آب‌وهوا حمایت کند.

براساس این تصمیم، پلتفرم سرمایه‌گذاری «آفریقا پنجاه»^{۱۴} بانک توسعه آفریقا، به‌عنوان یک شریک استراتژیک برای امارات در راستای کمک به شناسایی پروژه‌های اولیه در این قاره عمل خواهد کرد. امارات، که برخی از بزرگ‌ترین صندوق‌های دولتی جهان را در خود جای داده است، ثروت نفتی خود را به‌صورت استراتژیک برای حمایت از سیاست خارجی خود در منطقه و فراتر از آن به کار گرفته است. (Africa50, 2023: 1)

تعهد امارات به این مأموریت، نشان‌دهنده تعهد این کشور به پرداختن به تغییرات آب‌وهوایی به‌عنوان یک چالش جهانی است. امارات با سرمایه‌گذاری در راه‌حل‌های نوآورانه برای کشاورزی هوشمند با آب‌وهوا، به کاهش اثر تغییرات آب‌وهوایی بر سیستم‌های غذایی و معیشت در آفریقا کمک می‌کند. مشارکت امارات در این مأموریت، رویکرد آن در سیاست خارجی را برجسته می‌کند که بر همکاری و مشارکت تأکید دارد. امارات با همکاری با شرکای بین‌المللی، از جمله ایالات متحده و کشورهای مختلف آفریقایی، محیط همکاری را برای مقابله با چالش‌های مشترک ایجاد می‌کند.

این طرح با ترویج نوآوری و سرمایه‌گذاری در کشاورزی، فرصت‌های اقتصادی را برای کشورهای آفریقایی ایجاد می‌کند و با استراتژی گسترده‌تر امارات برای حمایت از تنوع اقتصادی و رشد در آفریقا، که به توسعه کلی این قاره کمک می‌کند، همسو است. حمایت امارات از این مأموریت، بخشی از تلاش‌های بشردوستانه و توسعه گسترده‌تر آن در آفریقا است. امارات با پرداختن به امنیت غذایی و انعطاف‌پذیری آب‌وهوا به بهبود

14. Africa 50

کیفیت زندگی مردم منطقه و همچنین صلح و ثبات کمک می‌کند. این رویکرد با اهداف گسترده‌تر سیاست خارجی امارات، که به دنبال ارتقای صلح، امنیت و رفاه در منطقه است، همسو است.

۳-۴. ابتکار «دست در دست» سازمان غذا و کشاورزی

ابتکار «دست در دست» سازمان خواربار و کشاورزی (فائو)^{۱۵} یک برنامه جهانی است که با هدف تسریع در تغییر سیستم‌های کشاورزی برای افزایش درآمد، بهبود تغذیه و تقویت انعطاف‌پذیری در برابر تغییرات آب‌وهوایی انجام می‌شود. این ابتکار بر ریشه‌کنی فقر، پایان دادن به گرسنگی و سوءتغذیه و کاهش نابرابری‌ها تمرکز دارد. این طرح به کشورها و سرزمین‌هایی اولویت می‌دهد که فقر و گرسنگی در آنها بالاتر و ظرفیت‌های ملی در آنها محدود است یا مشکلات عملیاتی به دلیل بحران‌های طبیعی یا انسانی در آن کشورها بیشتر است. (FAO, n.d: 1)

امارات مشارکت خود را با فائو در اکتبر ۲۰۲۰ دبی در اکتبر ۲۰۲۱ تقویت کرده است، به‌ویژه با پروژه‌هایی مانند «بازیابی و گنجاندن باغبانی دست در دست زیمبابوه- مالکان کوچک».^{۱۶} هدف این پروژه حمایت از کشاورزان خرده‌مالک در زیمبابوه با تقویت شیوه‌های باغبانی و بهبود دسترسی به بازار است. این پروژه با هدف بهبود سطح درآمد خانواده در مناطق روستایی و همسو با سیاست کمک خارجی امارات برای حمایت از دستیابی به اهداف توسعه پایدار در کشورهای ذی‌نفع است. در واقع امارات از این ابتکار برای ارائه خدمات مشاوره فنی کشاورزی در محیط‌های شکننده حمایت می‌کند و تعهد خود را به حمایت از توسعه کشاورزی و بهبود معیشت در مناطق آسیب‌پذیر نشان می‌دهد. این پروژه نه تنها به رفع چالش‌های فوری امنیت غذایی کمک می‌کند، بلکه رشد اقتصادی بلندمدت و انعطاف‌پذیری را در کشورهای شریک تقویت می‌کند. (MOFA, 2021: 1)

این اسناد و ابتکارات منعکس‌کننده رویکرد استراتژیک امارات برای تقویت ثبات، توسعه و همکاری در آفریقا است.

ابتکار «دست در دست» سازمان خواربار و کشاورزی، در سیاست خارجی امارات با تقویت نقش آن در امنیت غذایی جهانی و توسعه پایدار تأثیر قابل توجهی می‌گذارد. امارات از طریق این

15. Food and Agriculture Organization's "Hand-in-Hand" Initiative

16. Hand-in-Hand Zimbabwe- Smallholder Horticulture Recovery & Inclusion Project (SHRIP)

ابتکار، مشارکت استراتژیک خود را با کشورهای آفریقایی و سایر کشورهای که با ناامنی غذایی مواجه هستند، تقویت می‌کند. این همکاری با اهداف گسترده‌تر سیاست خارجی امارات برای ارتقای توسعه اقتصادی، کمک‌های بشردوستانه و ثبات منطقه‌ای همسو است. امارات با تأکید بر توسعه پایدار، امنیت غذایی و ریشه‌کنی فقر، نقش مهمی در شکل دادن به سیاست خارجی خود در قبال آفریقا ایفا می‌کند.

۳-۵. امارات - آفریقا - اتصال

هدف این پلتفرم تقویت مشارکت با کشورهای آفریقایی جنوب صحرا در بخش‌های مختلف مانند آموزش، سلامت، انرژی، پایداری، علم، هنر، میراث، ادبیات و توسعه اقتصادی است. شیخ زاید بن سلطان بن خلیفه آل نهیان، رئیس پیشین امارات، در سخنرانی خود در دفتر وزیر امور خارجه و همکاری‌های بین‌المللی، در اجلاس فرهنگی در مناره السعديات ابوظبی در اکتبر ۲۰۲۲، پلتفرم «امارات - آفریقا - اتصال» را اعلام کرد. شیخ زاید بن سلطان بن خلیفه آل نهیان، در سخنان خود بر عمق روابط بین امارات و کشورهای آفریقایی و همچنین اهمیت توسعه این روابط در بخش‌های مختلف از جمله حوزه فرهنگی تأکید کرد. او گفت: «این مشارکت‌ها گواهی بر علاقه شدید امارات به تقویت روابط خود با آفریقا بر اساس احترام متقابل و منافع مشترک است. همچنین این پلتفرم از پروژه‌ها و ابتکاراتی که در خدمت منافع مشترک هستند، توسعه استعدادها را ارتقا می‌دهند و جوانان و زنان را توانمند می‌کنند، حمایت می‌کند. علاوه بر این، امارات - آفریقا - اتصال برای جشن گرفتن میراث فرهنگی با انجام تحقیقات مشترک و سازمان‌دهی رویدادها و نمایشگاه‌های بزرگ با کشورهای شریک همکاری خواهد کرد.» (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation, 2022: 1)

این پلتفرم بر تبادل و همکاری فرهنگی (دیپلماسی فرهنگی) تأکید دارد و تعهد امارات به تقویت روابط فرهنگی قوی با کشورهای آفریقایی را نشان می‌دهد. این رویکرد به ایجاد درک متقابل و احترام کمک می‌کند که برای روابط بلندمدت دیپلماتیک ضروری است. همچنین این پلتفرم با ترویج مبادلات اقتصادی در بخش‌هایی مانند آموزش، بهداشت، انرژی و پایداری، تمرکز امارات بر ایجاد فرصت‌های اقتصادی و مشارکت با کشورهای آفریقایی و دیپلماسی اقتصادی را برجسته می‌کند. این اهداف با استراتژی گسترده‌تر امارات برای تنوع

و رشد اقتصادی همسو است.

۳-۶. بیانیه کتبی به شورای امنیت سازمان ملل متحد^{۱۷}

همه ابتکارات و اسناد پیش‌گفته، در بیانیه کتبی شورای امنیت تجمیع، تأکید و تکرار شده است. امارات در بیانیه کتبی خود به شورای امنیت سازمان ملل متحد در مه ۲۰۲۱ و ۲۰۲۳، تعهد خود را به همکاری برای صلح و امنیت در آفریقا تجدید کرد. این بیانیه به موضوعات مختلف جهانی، از جمله صلح و امنیت، کمک‌های بشردوستانه، سرمایه‌گذاری اقتصادی و توسعه پایدار می‌پردازد. در این بیانیه همچنین بر تعهد امارات به پرداختن به تغییرات آب‌وهوایی به‌عنوان تهدیدی برای صلح و امنیت بین‌المللی تأکید شده است. (UAEUN, n.d.: 1)

به‌طور کلی، بیانیه کتبی امارات به شورای امنیت سازمان ملل متحد، دیدگاه این کشور را نسبت به آفریقا به‌عنوان منطقه‌ای با پتانسیل بسیار زیاد برای صلح، امنیت و توسعه پایدار منعکس می‌کند. سیاست خارجی امارات در قبال آفریقا با تعهد به همکاری، سرمایه‌گذاری و حمایت از تلاش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای رسیدگی به چالش‌های این قاره مشخص می‌شود. این نکات نشان‌دهنده تعهد امارات به تقویت آینده‌ای باثبات، مرفه و پایدار برای آفریقا از طریق تلاش‌های مشترک و سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک است.

مدل مفهومی؛ دواير متحد‌المرکز اهداف

اهداف امارات در آفریقا را می‌توان به چهار هدف کلی امنیتی - نظامی، سیاسی - دیپلماتیک، فرهنگی و اقتصادی تفکیک و متمایز کرد، اما هدف مرکزی همه ابتکارات امارات در آفریقا در نهایت توسعه اقتصادی است که در قلب آن بهبود زندگی مردم آفریقا جای دارد. اگر این اهداف در دایره‌های متحد‌المرکز ترسیم شود، اهداف امنیتی و نظامی، بیرونی‌ترین حلقه خواهد بود. بعد از این هدف، با حرکت به سمت مرکز، به ترتیب اهداف سیاسی - دیپلماتیک و اهداف فرهنگی و با نزدیک‌تر شدن به مرکز، اهداف اقتصادی قرار می‌گیرد که به دنبال تحقق هدف مرکزی یعنی بهبود کیفیت زندگی مردم است. این دایره‌های متحد‌المرکز را می‌توان با ترکیب هدف مهم «حفظ و ارتقای ثبات» در شکل ۱ ترسیم کرد:

17. Written Statement to the UN Security Council

شکل ۱. اهداف متحدالمركز امارات در حوزه سیاست خارجی

در تبیین شکل بالا باید گفت؛ اهداف امنیتی و نظامی اهدافی فراگیر و وسیع هستند که با ایجاد اعتماد برای کشور مقابل می‌توانند امنیت اهداف زیرین مختلفی را در حوزه‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی پوشش دهند، اما مهم‌تر از همه، اهداف امنیتی و نظامی، با کاهش خطرات و تهدیدات، محیطی امن برای سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصادی فراهم می‌کنند. اهداف سیاسی با ارتقای روابط دیپلماتیک و همکاری‌های بین‌المللی، زمینه‌ساز همکاری‌های اقتصادی و فرهنگی بیشتر می‌شوند. اهداف فرهنگی با ترویج فرهنگ و ارزش‌های مشترک، پایه‌های اجتماعی و مشترک قوی‌تری می‌سازند که به پذیرش و هماهنگی بیشتر با جوامع کشورهای آفریقایی کمک می‌کند. روابط فرهنگی قوی می‌تواند به عنوان پلی برای گسترش روابط اقتصادی عمل کند و دیپلماسی فرهنگی اغلب راه را برای مذاکرات اقتصادی هموار می‌کند. نتیجه هم‌افزایی اهداف امنیتی، سیاسی و فرهنگی، ایجاد و حفظ ثبات در محیط پیرامونی و کشورهای هدف است. درنهایت، این ثبات به تحقق اهداف اقتصادی کمک می‌کند. امارات با ایجاد ثبات در منطقه می‌تواند شرایط مساعدتری برای توسعه اقتصادی فراهم کند.

اهداف اقتصادی مانند افزایش سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه خارجی، پشتیبانی از پروژه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر و پیشبرد پروژه‌های زیرساختی، معمولاً ابزارهایی برای

تحقق توسعه اقتصادی است. از طریق تقویت اقتصاد و با ایجاد فرصت‌های پایدار می‌توان شرایط بهتری برای زندگی مردم فراهم کرد و به نیازهای اساسی آن‌ها پاسخ داد. از طریق ثبات اقتصادی نیز می‌توان به کاهش فقر، بهبود بهداشت و درمان، افزایش دسترسی به آموزش و ایجاد فرصت‌های شغلی و زیرساخت‌های پایدار کمک کرد تا پایه‌های اجتماعی و انسانی جوامع تقویت شود و صلح و ثبات ارتقا یابد.

ترتیب قرار گرفتن این لایه‌ها به معنای اهمیت یا اولویت بیشتری یک حوزه به حوزه دیگر در فرایند روابط سیاسی میان کشور امارات با سایر کشورهای آفریقایی نیست، بلکه به معنای آن است که همه اهداف در راستای تحقق هدف مرکزی توسعه اقتصادی هستند که در نهایت بتوانند کیفیت زندگی مردم آفریقا را بهبود ببخشند. این «مدل دایره‌وار متحدالمرکز» نشان‌دهنده ساختار متقابل، متعامل و هم‌افزای همه ابعاد است. این مدل چندلایه نشان‌دهنده ساختار پیچیده‌ای است که در آن هر لایه به نوبه خود در لایه‌های بالاتر تأثیر می‌گذارد. امارات از طریق تلاش برای تحقق کیفیت بهتر زندگی مردم به دنبال ایجاد یک تصویر مثبت و معقول از خود نزد کشورهای آفریقایی و جامعه بین‌الملل است.

۴. نتیجه‌گیری

امارات یک رویکرد جامع و استراتژیک را برای تعامل با آفریقا دنبال کرده است که می‌تواند به‌عنوان بخشی از استراتژی کلان گسترده‌تر آن برای این قاره تلقی شود. این رویکرد شامل ابتکارات مختلف در بخش‌های متنوع است که منعکس‌کننده چشم‌انداز بلندمدت امارات برای نقش این کشور در توسعه آفریقا و موقعیت ژئوپلیتیکی خود است. براساس مطالعه اسناد بالادستی و ابتکارات امارات، می‌توان گفت که هدف مرکزی همه ابتکارات امنیتی- نظامی، سیاسی- دیپلماتیک، فرهنگی و اقتصادی امارات در آفریقا، در نهایت توسعه اقتصادی است که در قلب آن بهبود زندگی مردم آفریقا جای دارد. رویکرد چندوجهی امارات در قبال آفریقا، شامل سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی، مشارکت‌های استراتژیک، همکاری‌های نظامی و ابتکارات دیپلماتیک، به‌وضوح نشان‌دهنده یک استراتژی کلان سنجیده‌شده است. این تاکتیک‌ها برای قرار دادن امارات به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در چشم‌انداز توسعه آفریقا، تضمین منافع اقتصادی آن و ارتقای جایگاه ژئوپلیتیکی جهانی آن طراحی شده‌اند.

امارات از این طریق می‌خواهد خود را به‌عنوان یک شریک اقتصادی مهم، قابل اعتماد،

استراتژیک و خیرخواه در توسعه اقتصادی و تلاش‌های بشردوستانه آفریقا معرفی کند. رویکرد امارات در ارائه سرمایه‌گذاری مالی و کمک‌های بشردوستانه، آن را به‌عنوان یک متحد چندوجهی متعهد به رفاه بلندمدت آفریقا و آینده‌نگر، یک قدرت میانی جهانی با نفوذ قابل توجه فراتر از منطقه نزدیک خود و الگویی برای سایر کشورهای خلیج فارس در مورد چگونگی استفاده از دیپلماسی اقتصادی برای تقویت نفوذ و امنیت منطقه‌ای به نمایش می‌گذارد.

درحالی‌که این استراتژی کلان و تصویر به‌طور قابل توجهی نویدبخش است، موفقیت بلندمدت آن به این بستگی دارد که امارات تا چه حد در چشم‌انداز پیچیده سیاسی و اقتصادی قاره آفریقا حرکت و منافع خود را با منافع کشورهای آفریقایی متعادل می‌کند و به انتقادات و چالش‌هایی که با آن روبه‌رو است، رسیدگی می‌کند؛ انتقادهایی مانند مواجه شدن با اتهامات استعمار نو و ترتیبات اقتصادی استثماری، نگرانی در مورد مسائل حقوق بشر و حمایت از رهبرانی با سوابق مشکوک در آفریقا و تعارضات احتمالی با منافع سایر قدرت‌های منطقه‌ای مانند مصر، ترکیه و عربستان سعودی، اما به‌طور کلی، آنچه مهم است این است که تدوین اسناد متعدد، متنوع و تخصصی در حوزه‌های مختلف و در قبال کشورها و مناطق مختلف از سوی امارات متحده عربی می‌تواند به‌عنوان یک الگو برای سایر کشورها در نظر گرفته شود.

References

- ACTVET (2008). Abu Dhabi Economic Vision 2030. The official portal of the UAE Government. <https://www.actvet.gov.ae/en/media/lists/elibraryld/economic-vision-2030-full-versionen.pdf>.
- Africa24 (2024). UAE's bold investment strategy reshapes Africa's development landscape. Africa24. <https://africa24.it/en/2024/04/22/uaes-bold-investment-strategy-reshapes-africas-development-landscape/>
- Africa50 (2023). Bloomberg: UAE pledges \$4.5 billion to finance Africa climate projects. Africa50. <https://www.africa50.com/news-insights/news/bloomberg-uae-pledges-45-billion-to-finance-africa-climate-projects-694/>
- AIM for Climate (2021). Agriculture Innovation Mission for Climate. AIM for Climate. <https://aimforclimate.org/>
- Al Helou, E. (2024). UAE's ADFD finances projects worth \$9.6 billion in 42 African countries. Economy Middle East. <https://economymiddleeast.com/news/uaes-adfd-finances-projects-worth-9-6-billion-in-42-african-countries/>
- Al Nowais, H. J. (2023). Why the UAE is a perfect partner in Africa's green energy revolution. Invest Africa. <https://www.investafrica.com/insights-and-news/why-the-uae-is-a-perfect-partner-in-africas-green-energy-revolution>.
- Emirates News Agency - WAM (2018). UAE reaffirms commitment to support G5 Sahel Joint Force. WAM. <https://www.wam.ae/en/details/1395302670057>
- Fitch Solutions (2024). UAE will continue to develop synergies with East African countries to bolster domestic food security. BMI Country Risk And Industry Research - Fitch Solutions. <https://www.fitchsolutions.com/bmi/agribusiness/uae-will-continue-develop-synergies-east-african-countries-bolster-domestic-food-security-21-05-2024>
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (n.d.). Hand-in-Hand Initiative. FAO. <https://www.fao.org/hand-in-hand/en>

- Foreign Agricultural Service U.S. Department of Agriculture (FAS.USDA). (2021). Launching the Agriculture Innovation Mission for Climate. FAS. USDA. <https://fas.usda.gov/newsroom/launching-agriculture-innovation-mission-climate>
- Gonzalez-Pujol, Iván (2024). Theorising the Hedging Strategy: National Interests, Objectives, and Mixed Foreign Policy Instruments, Center for East Asian Studies, Universidad Autónoma de Madrid, All Azimuth V13, N2. https://www.allazimuth.com/wp-content/uploads/2024/07/Gonzalez-Pujol-2024_print.pdf.
- Guéraiche, William (2022). Between Foreign Policy and Development Assistance: The UAE International Cooperation in Africa, Forum for Development Studies, Vol. 49, Issue 2.
- Holtham, A. (2022). We The UAE 2031: Sheikh Mohammed unveils 10-year vision. What's On. <https://whatson.ae/2022/11/we-the-uae-2031-sheikh-mohammed-unveils-10-year-vision/>
- Invest Africa (2024). Invest Africa and UAE Government announce strategic partnership for The Africa Debate - UAE. Invest Africa. <https://www.investafrica.com/media/invest-africa-and-uae-government-announce-strategic-partnership-for-the-africa-debate-uae>
- Korolev, Alexander (2024). Between Scylla and Charybdis Hedging and Australia's Foreign Policy Amid Intensifying US-China Rivalry, Air University, <https://www.airuniversity.af.edu/JIPA/Display/Article/3900102/between-scylla-and-charybdis-hedging-and-australias-foreign-policy-amid-intensi/>.
- Kostelyanets, Sergey (2022). AFRICA POLICY OF THE UNITED ARAB EMIRATES: PRIORITIES AND CHALLENGES, Scientific Conference with International Participation FRESKA, https://www.researchgate.net/publication/371696429_AFRICA_POLICY_OF_THE_UNITED_ARAB_EMIRATES_PRIORITIES_AND_CHALLENGES, DOI: 10.7251/ZNUBL2201111K.

- Kuik, C. C. (n.d.). Hedging in international relations. East Asia International Relations. <https://eair-caucus.org/project/hedging-in-international-relations/>.
- Lootah, Abdullah (2018). UAE's voluntary national review at the UN High-Level Political Forum on Sustainable Development. UAE Permanent Mission to the UN. https://www.un.int/uae/statements_speeches/uaes-voluntary-national-review-un-high-level-political-forum-sustainable
- Masdar (2021). UAE announces NetZero by 2050 strategic initiative. Masdar. <https://masdar.ae/en/news/newsroom/uae-announces-net-zero-by-2050-strategic-initiative>.
- Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation (2022). Diplomacy Lab announces UAE Africa Connect. <https://www.mofa.gov.ae/en/media-hub/news/2022/10/24/24-10-2022-uae>.
- Munyati, C. (2024). Africa and the Gulf: A partnership for emerging economies. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2024/04/africa-gcc-gulf-economy-partnership-emerging/>
- Permanent Mission of the United Arab Emirates to the United Nations (UAEUN). (n.d.). UAE renews commitment to collaborating for peace and security in Africa. Permanent Mission of the United Arab Emirates to the United Nations. https://uaeun.org/press_release/uae-renews-commitment-to-collaborating-for-peace-and-security-in-africa/
- PR Newswire (2020). UAE unveils USD 500 million consortium for Africa investment and development for turbocharged new Africa driven by youth. PR Newswire. <https://www.prnewswire.com/news-releases/uae-unveils-500-million-consortium-for-africa-investment-and-development-for-turbocharged-new-africa-driven-by-youth-301001959.html>
- Seric, A.; Tong, Y. S. (2021). Progress and future of economic diversification in the UAE. UNIDO. <https://iap.unido.org/articles/progress-and-future-economic-diversification-uae>

- U.AE (n.d.). We the UAE 2031 vision. The official portal of the UAE Government. <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/strategies-plans-and-visions/innovation-and-future-shaping/we-the-uae-2031-vision>
- U.S. Department of State (2021). Launching the Agriculture Innovation Mission for Climate. U.S. Department of State. <https://www.state.gov/launching-agriculture-innovation-mission-for-climate-2/>
- UAE Cabinet (n.d.). First set of 'Projects of the 50'. The Cabinet of the United Arab Emirates. <https://uaecabinet.ae/en/the-50-s-projects/first-set-of-projects-of-the-50>
- UAE Embassy (2023). UAE energy diversification. UAE Embassy. <https://www.uae-embassy.org/discover-uae/climate-and-energy/uae-energy-diversification>
- UAE Embassy (2024). The Agriculture Innovation Mission for Climate. UAE Embassy. [https://www.uae-embassy.org/sites/default/files/2024-04/Embassy_One%20Page_AIM%20for%20Climate_04.17.2024_V4%20\(1\).pdf](https://www.uae-embassy.org/sites/default/files/2024-04/Embassy_One%20Page_AIM%20for%20Climate_04.17.2024_V4%20(1).pdf)
- UAE Government (U.ae) (a). (n.d.). Abu Dhabi Economic Vision 2030. The official portal of the UAE Government (U.ae). <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/strategies-plans-and-visions/finance-and-economy/abu-dhabi-economic-vision-2030>.
- UAE Government (b). (n.d.) (A). Leaving no one behind. UAE Government. <https://u.ae/en/about-the-uae/leaving-no-one-behind>.
- UAE Government (c). (n.d.). The UAE National Committee on SDGs. UAE Government. <https://u.ae/en/about-the-uae/leaving-no-one-behind/uae-and-the-sdgs/the-uae-national-committee-on-sdgs>
- United Arab Emirates Government (2020). Public policy document: UAE general environmental policy. UAE Government. <https://www.uaelegislation.gov.ae/en/policy/details/lsty-s-laa-m-llby-ldol-l-m-r-t>

United Arab Emirates Ministry of Education (n.d.). Sustainable development goals (SDG). United Arab Emirates Ministry of Education. <https://www.moec.gov.ae/en/sustainable-development-goals-sdg>.

United Arab Emirates Ministry of Foreign Affairs (MOFA). (2021). UAE strengthens its partnership with FAO at Expo 2020 Dubai on World Food Day. MOFA. <https://www.mofa.gov.ae/en/mediahub/news/2021/10/17/17-10-2021-uae-fao>

United Arab Emirates Ministry of Foreign Affairs (MOFA). (2021). UAE Affirms Support for G5 Sahel Countries to Implement Sahel Coalition Roadmap. MOFA. <https://www.mofa.gov.ae/en/mediahub/news/2021/3/19/19-3-2021-sahel>

Wasike, Andrew (2023). UAE commits \$4.5B to advance clean energy initiatives in Africa. Anadolu Agency. <https://www.aa.com.tr/en/energy/investments/uae-commits-45b-to-advance-clean-energy-initiatives-in-africa/38848>.

We the UAE (n.d.). Principles of the Fifty. We the UAE. <https://wetheuae.ae/en/principles-of-the-fifty>